

МАРИНА ТА СЕРГІЙ
ДЯЧЕНКИ

Світи Марини та Сергія Дяченків

Роман

ПАНДЕМ

Харків
«Фоліо»
2018

ПРОЛОГ

Двадцять дев'ятого лютого, у найдивніший з позначених на календарі днів, Девід Гаммер, працівник шановної міської газети, повертався додому трохи пізніше, ніж звичайно.

Був вогкий, майже весняний вечір. На вокзалі Чарінг-Крос Девід сів у поїзд, який через півгодини мав висадити його в Східному Кройдоні. У купе на вісьмох о цій порі нікого не було, крім Девіда та парубка років вісімнадцяти, котрий, упавши на сидіння, одразу ж заплющив очі і віддався владі музики, що перетікала з пласкої коробочки плеєра в чорні кліпси навушників.

Девід дивився у вікно — на далекі ланцюги вогнів і власне сумне відображення. Він утомився, вдома його напевно чекали докори дружини, котра терпіти не могла, якщо він затримувався на роботі в будь-який день, крім п'ятниці. У п'ятницю йому дозволялося пити з друзями пиво хоч до десятої вечора, однак сьогодні була середа.

Поїзд ішов м'яко і майже беззвучно. Хлопець у навушниках ритмічно смикав ногою. Девід відкинувся на м'яку спинку крісла — у цю мить у голові його, десь у ділянці потилиці, означилося добре відчутне тепло, і чийсь голос — молодий, як здалося Девідові, майже дитячий — сказав весело й трохи ніяково:

— Привіт!

Девід глипнув на парубка-попутника, здивований тим, що після десяти хвилин їзди той усе-таки вирішив привітатись. Однак хлопець був заглиблений тільки в себе і в музику. Очі його, як і раніше, були заплющені.

— Це я, — сказало у Девіда в голові. — Це я, ти не лякайся... Девід?

Голос лунав зсередини голови.

— Девід?

Кожній людині хоч раз у житті ввижається, що її гукнули. Девід потер скроні; зрозуміло, що все це має цілком звичайне пояснення. Наприклад, увімкнулось радіо у вагоні; наприклад, по радіо саме передають художню постановку, де до героя на ім'я Девід прийшов, наприклад, син. І зараз цей радіо-Девід заговорить у відповідь...

Він оглянув купе, шукаючи динамік.

— Девіде, це я... Чуєш мене?

Може, він чує чийось телефонну розмову? Можливо, хтось у сусідньому купе говорить по мобільнику з якимось Девідом?

— Я тебе кличу... Тебе...

Зрозуміло, це, як і раніше, мало пояснення. Наприклад, Девідові підсипали чогось такого в пиво. Хто, що, навіщо, чому? Девід спробував згадати, хто перебував поруч, коли він у компанії двох колег пив пиво в маленькому пабі напроти входу в редакцію...

— Заспокойся. Та заспокойся. Нічого страшного не відбувається...

Джерело голосу було в теплому гніздечку всередині черепної коробки, одразу за уявною лінією, що сполучає вуха. Девід не був великим знавцем у психіатрії, однаке кілька популярних статей з цієї царини він свого часу прочитав; він розумів принаймні, чим «зовнішня» щира галюцинація відрізняється від помилкової «внутрішньої».

Шизофренія!

Девід роззявив рота, збираючись закричати з жаху, і тільки усвідомлення, що він перебуває в громадському транспорті, змусило його стриматись.

У цей самий момент хлопець-попутник рвучко випростався, зірвав з голови навушники — і витріщився на Девіда круглими, здивованими очима.

* * *

Мбасу лежав на пузі, у просвіті перед ним була дорога, по якій дуже скоро мав пройти караван з трьох, а то й чотирьох джипів, пройти й зупинитись перед упалим деревом, і тоді Мбасу та його брат, що сидить у засідці через дорогу, зможуть перестріляти спершу озброєних, тоді беззбройних, а потім набрати золотого піску, що його добувають на озері і який не має ніякої цінності сам по собі, проте на нього можна вимінати їжі та набоїв, і командир буде задоволений, і похвалить Мбасу і його брата.

А ще можна було б захопити жінку. Кілька місяців тому Мбасу пощастило, і він захопив жінку. Командир був дуже задоволений і присвоїв Мбасу звання лейтенанта.

Мбасу було чотирнадцять років, а його братові дванадцять. А командирові було двадцять два; він був великий командир, уже генерал. Його загін тримав у страху півсвіту. А другу половину світу тримав у страху виродок Гіена зі своєю зграєю виродків.

У Мбасу був хороший автомат. Це був уже четвертий. Перший він добув, коли йому було років вісім, але то був поганий автомат. Якщо чесно, то Мбасу просто зняв його з трупа. А цей був хороший, майже новий, Мбасу подобалося його розбирати й збирати. А особливо подобалося стріляти, а для цього треба мати багато набойів, а для цього треба було вистежити розвізників золотого піску...

— Агов, — почув Мбасу за спиною й одразу перевернувся і вгатив серію в ліс, хоч нікого не побачив. Краще спершу стрільнути.

Навпроти, за дорогою, гойднулися гілки. Його брат тривожився, чого Мбасу стріляє.

— Дурний, вони почули, — сказав голос. — Вони тепер не поїдуть, дурню.

Мбасу довго озирався, та все одно нікого не бачив. Можливо, з ним розмовляв дух. Дуже неправильно було з боку духа з'явитися до Мбасу саме тоді, як він лежав у засідці.

— Мбасу, — сказав дух. Мбасу зрозумів, що голос лунає не зовні, а з *голови*. І що, напевно, каравану сьогодні не буде, не буде золотого піску, не буде їжі й набойів, а отже, командир буде дуже невдоволений Мбасу та його братом.

У цю мить навпроти, через дорогу, почалася стрілянина...

* * *

Андріївна повернулася з пошти, біля дверей стягла з набряклих ніг гумові чоботи, клацнула вимикачем і зрозуміла, що світла знов немає; недогарок свічки лежав напготові. Андріївна черкнула сірником, освітивши шафу й умивальник, ящики з помідорною розсадою, деталі самогонного апарата в кутку та акуратний стосик трісочок перед охололою грубою.

Чоловік Андріївни, Гнатович, помер півтора року тому. Син Борис і невістка Оля жили в райцентрі й кликали до себе, але Андріївна до них не хотіла.

Андріївна відкрутила вентиль газового балона. Встромила у вогонь свічки білий кінчик уже використаного сірника і, коли той зайнявся, піднесла до пальника.

Слабенько, звично запахло газом. Андріївна розігріла на сковорідці вранішню пшоняну кашу, залила таким же вранішнім молоком. Лунко цокав годинник на стіні; загавкав у дворі Пірат — видно, хтось пройшов коло тину. На різні голоси відгукнулися сусідські собаки.

Андріївна сиділа, зачерпуючи ложку за ложкою, шкрябаючи об емальоване дно миски, жувала й думала про руберойд на дах і про плівку для парника. І що треба попросити сусіда Васю підварити раму на велосипеді. І що сьогодні вона знову пропустить серіал. І що на ніч треба буде добре протопити, бо обіцяли мороз...

У цю мить у голові її наче зашурхотіло, неголосно, по-мишачому. Андріївна поклати ложку і втомлено підперла щоку рукою.

Тріскотіння у вухах то дужчало, то стихало. Андріївна згадала, що вже три дні не п'є таблеток, які їй виписав лікар. Зі свічкою відкрила тумбочку, взяла аптечну пляшечку, викотила на темну й тверду долоню біле коліщатко, розділене на дві рівні частини тонкою лінією-рівчачком. Помилувалася; проковтнула, запивши водою. Поморщилася.

— Андріївно, — докірливо сказала темрява, та в цей момент спалахнула лампочка під стелею, а через секунду замуркотів телевізор.

Андріївна зраділа. Задмухала свічку, сіла в продавлене крісло, поклавши ноги на дерев'яний ослінчик. Молодий хлопець у піджаку розповідав прогноз погоди — відразу після нього буде реклама, а потім, Андріївна знала, буде серіал...

— Андріївно, — сказав голос *усередині голови*, і, погоджуючись з ним, вона повторила вголос:

— Андріївно-Андріївно, стара ти вішалко, сьогодні знов не заїшла до Ольги Михайлівни...

Хлопець у телевізорі саме сказав: «Удень три-п'ять градусів морозу». Сказав — і замовк, дивлячись на Андріївну вибалушеними од жаху очима.

— А потепління ж обіцяли, гади, — сказала Андріївна сама собі. — Ну, де ваше потепління?

Хлопець ковтнув слину. І заговорив швидко й голосно, ніби прагнучи заглушити власні думки:

— Другого-третього березня очікується незначне потепління до нуля градусів удень і до мінус двох-п'яти вночі. Потім знову похолодання до...

І затнувся. Смикнув головою, ніби витрушуючи воду з вух.

— ...До мінус двох-трьох градусів морозу вдень і п'яти-семи вночі...

Андріївна не могла збагнути, що шумить у її голові — власне той «тиск», проти якого допомагають білі з рівчачком таблетки, чи це вітер гойдає на даху телевізійну антену...

На щастя, прогноз погоди вже закінчився. Починалася реклама.

ТОЧКА ВІДЛІКУ

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Ось уже кілька днів Кім був п'яний, не торкаючись до спиртного; розгубленість була така ж незвична для нього, як для форелі — спрага. Потрясіння навпіл з ейфорією призвели нарешті до лиха: підмерзла траса не заважала носити на собі неуважного й безтурботного їздця. О четвертій ранку навколо було темно й порожньо, обабіч траси чорнів ліс, машина, опинившись на узбіччі в позі перекинутого жука, марно крутила колісьми, а Кім Андрійович висів на паску безпеки, намагаючись відчинити дверцята й вилізти з пастки.

Дверцята заклинило. Мимо промчали фари й зникли за близьким обрієм: водій або не помітив катастрофи, або вирішив не забивати собі голову дрібницями.

Сьогодні вранці Кім наповнив бензобак до краю. Дивно, що він досі не вибухнув, думав Кім, точніше, не думав, а *відчував*, намагаючись звільнитися від паска. Намагаючись вибити скло. Намагаючись хоч щось — у ці останні секунди — для себе зробити.

Дверцята відчинилися без його участі — хтось зумів одімкнути їх ззовні. Чиясь рука впіймала Кіма за руку; крізь холодний піт і залізний присмак у роті він устиг запам'ятати й усвідомити цей дотик.

Допомога! Звідки?!

За мить він був назовні, і вони з рятівником устигли одбігти, перш ніж бензобак нарешті вибухнув і на трасі одразу стало світло.

* * *

Усе почалося два тижні тому з того, що Кім поставив хибний діагноз.

Результати аналізів, обстежень, рентгенівські знімки не залишали надії нестарому ще вчителю хімії та біології; Кім зрозумів це одразу, розмова з дружиною вчителя була схожа на десятки подібних розмов, що випадають на долю лікаря спеціалізованої клініки. Намагатися щось зробити було вже пізно — Кім довго пояснював нещасній жінці, чому операція нічого не дасть і тільки принесе хворому нові муки; вона, зрозуміло, не погодилася. Стан її чоловіка що не день погіршувався, він майже не опритомнював, проте Кім призначив — скоріше для очистки совісті — підтримуючу терапію і нове обстеження...

Через кілька днів хворому стало краще. Аналізи змінилися ніби від чарів. Кім призначив новий рентген і довго розглядав тем-

ну плівку. Упевнений у помилці, зажадав повторного знімка; через день учитель уже поривався встати з ліжка, а дружина не відходила від нього ні на крок і дивилася повз Кіма незрячими, повними зневаги очима.

Кім помилився в діагнозі — це було ясно й без завідувача лікарні, проте завідувач з'явився на обурену вимогу пацієнтової дружини. Кіма було присоромлено, можна сказати, його тицьнуто носом у калюжу, як шкодливе кошеня; усе це було б сумно, якби не те, що у вчителя, який ще недавно був при смерті, округлилися щоки й на них навіть повернувся рум'янець. Вражений і спантеличений, Кім устигав усе-таки радіти, що палату покидає не труп, а здорова людина, у якої попереду довгі роки повноцінного життя...

Кімов авторитет в очах колег добряче похитнувся. Правда, через кілька днів безнадійна хвора з сусіднього відділення раптом відчула себе краще, й обстеження показало позитивну динаміку немислимої швидкості.

Авторитет колеги, що ставив діагноз цій хворій, похитнувся вже не так сильно. Особливо у світлі того, що всі важкі хворі — а в клініці легких не тримали — раптом ожили, і їхні сумні діагнози почали лускати один за одним.

Післяопераційні відновлювалися без єдиного ускладнення. Тих, кого до операції готували, можна було вже не пускати під ніж — кількох людей прооперували просто за інерцією, щоб не зупинився «конвеєр». Усі вижили, усі почувалися задовільно, навколо клініки росло коло збуджених родичів — від них, згуртованих лихом, неможливо було приховати дивну щасливу новину. Родичів не допускали в бокси, однак звістки про кожного, хто почав одужувати, передавалися з уст в уста, і незабаром в окрузі почали балакати про чудодійного знахаря, про тарілку, що пролітала неподалік, про те, що лікарня потрапила під благословення якогось святого проповідника...

Завідувач розумів ситуацію не більше за інших, проте йому було ясно, що бездіяльність може закінчитися вибухом. В один з днів (навіть найважчі хворі вже вставали, їхні аналізи поліпшувалися з кожним днем, дім боротьби й розпачу перетворився на дім твердої надії) клініку окупували кореспонденти, всього їх було душ сорок. З камерами й диктофонами, фотоапаратами, блокнотами вони заповнили центральний хол, де завідувач дав прес-конференцію; він був дуже стриманий у висловлюваннях, десять разів повторив, що чудес не буває, що в клініці йде випробування нової методики і що перші позитивні результати — ще не привід для ейфорії; кореспонденти розбіглися по апаратних і редакціях, і вже наступного

